

CHRISTENDOM

Begrip

ISLAM

Nr. 31 Mei 1977
Prijs Fl. 1.00
Abt. Fl. 10.00
Giro 815474

HET GEMENGDE HUWELIJK

"Begrip"
Wüstelaan 80
Santpoort
tel. 023-379650

Ten geleide

Het gemengde huwelijk tussen een Europees meisje en een moslim, is een gegeven dat sinds enkele jaren ook in onze Nederlandse samenleving een realiteit geworden is.

Wij willen in deze aflevering van Begrip onze lezers en lezeressen laten profiteren van ervaringen die men in Duitsland heeft opgedaan speciaal vanuit de hoek van degenen die als begeleiders bij deze huwelijken betrokken zijn.

Wij hopen dat de opmerkingen over de moeilijkheden waarmee deze echtparen geconfronteerd worden, en over de achtergronden die oorzaak zijn van deze moeilijkheden ook dienstig zijn voor al diegenen die zich de zorg van deze echtparen aantrekken. Misschien ook voor die echtparen zelf.

de redactie

HET GEMENGDE HUWELIJK x

door Victor MOHR (Hamburg).

De bureaux van de St. Raphaels-Verein, een organisatie die nauw samenwerkt met het CICM in West-Duitsland, en die gericht is op het geven van raad en voorlichting aan migranten, noteren een toenemende vraag van jonge vrouwen die willen gaan trouwen met een buitenlander die moslim is en die zich met hem willen vestigen in het land waar hij vandaan komt. De consulten lopen vaak uit op lange gesprekken, die een grote takt vragen en waarin een langdurige en voortdurend opnieuw getoetste ervaring voor de raadsman van groot belang is. Helaas bestaan er nog geen gedetailleerde enquêtes over het geheel van problemen, die het gemengde huwelijk oproepen. Men mist hierdoor ook een waardering die gebaseerd is op het slagen of mislukken van deze huwelijken en tevens een kostbaar instrument om enige oriëntatie te geven. Nog zwaarder weegt dit wanneer het gaat over huwelijken met buitenlanders, waar de vooroordelen en oordelen van emotionele aard nog zo'n belangrijke rol spelen. Wanneer er dan iets mis loopt, dan moet er een schuldige gevonden worden en is men snel geneigd te generaliseren.

Enkele slechte ervaringen en gefundeerde waarnemingen waren in het verleden aanleiding voor de raadslieden om hun kandidaten van hun voornemen af te brengen. Zonder de moeilijkheden te ontkennen kijken we nu toch anders tegen deze zaken aan. De raadsman moet rekening houden met het individuele geval. Hij moet de kans van slagen en de mogelijkheid van mislukken in ieder particulier geval weten te schatten. Want geen enkele verbintenis is gelijk aan een ander. Wij raden niet aan noch af, wij spannen ons in om een verstandig besluit te vergemakkelijken.

De gereserveerde en vaak negatieve houding die wij in het verleden aannamen was niet zonder gevaar. Het uitspreken van vrees en het afschilderen van de duivel aan de andere kant van de muur kunnen het zelfvertrouwen aantasten en daarmee reeds bij voorbaat een huwelijk in gevaar brengen.

I

Huwelijken met buitenlanders mogen niet losgemaakt worden uit hun kontekst. Ze zijn te zien als de golven die ontstaan door de golven van migratie die er tussen de volken zijn.

Onze wereld is opener en bewegelijker geworden. Miljoenen buitenlanders werken en studeren in ons land. De vakanties brengen duizenden naar de meest verwijderde plaatsen ter wereld. En onder de vele konsekwenties van deze migratiegolven vindt men ook de gemengde huwelijken, die op hun beurt weer nieuwe bewegingen oproepen. Men kan niet het eerste aspect willen en geen oog hebben voor het tweede. Dit zou een zware misrekening zijn.

Het huwelijk van een buitenlander met een Duits (resp. Nederlands red.) meisje is de uitdrukking van de laatste onherroepelijke konsekwenties van het migratie-verschijnsel. Een dergelijk huwelijk bevindt zich in hethart van het probleem: de beide echtgenoten ervaren de ontmoeting tussen twee culturen, twee godsdiensten in alle diepte en op konkrete wijze, dit eist een nauwkeurige afronding. Wie deze konsekwenties niet ernstig neemt zou zich vergissen. De echtgenoten zijn een soort pioniers. Hun liefde is verweven met de vraagstukken die nog om een oplossing vragen. Wanneer deze huwelijken niet slagen, hoeft dit niet zomaar beschouwd te worden als straf voor de inkonsekwentie.

x Dit artikel werd overgenomen uit C.I.C.M. 3e trimester 1975.

Integendeel, daar waar de diepste ontmoetingen stuk lopen, ziet men vaak een nieuwe poel ontstaan waar haat en vooroordelen tussen volkeren ontkiemen.

II

Wat het bijzondere is van het huwelijk met een buitenlander waarvan een der partners naar het buitenland moet verhuizen zit juist in die twee begrippen die zich tegelijk verwezelijken: nl. de verhuizing en het gemengde huwelijk. Het is niet alleen een geheel verschillende familie, of geheel verschillende cultuur die men met de partner aanvaardt, het is tevens de botsing van twee verschillende werelden die uitstijgt boven de afstand in de ruimte.

1. We spreken van gemengde huwelijken wanneer de partners voortkomen uit groepen die elkaar niet geheel verdragen, die zich zelfs van elkaar afgrenzen op grond van ras, godsdienst of andere redenen. Op de beide echtgenoten komt het dan neer om een zekere mate van onverdraagzaamheid te moeten ondergaan. Het kan zijn dat het aangaan van een dergelijke verbintenis wordt verklaard door de aantrekkingskracht van tegendelen. Velen die een gemengd huwelijk zoeken, willen om verschillende redenen weg uit hun eigen groep. In ieder geval openbaart zich hier een bepalend element, te weten de optiek van de vooroordelen (men dient echter niet te vergeten dat vooroordelen op een bepaalde manier de op te lossen problemen verdoezelen en daarin een functie hebben) - Een langdurig en geduldig procédé van begrip moet leiden tot het verdragen en zelfs tot overwinnen van de vooroordelen. Als dit gebeurt bevindt men zich reeds ergens tussen de twee groepen in.

In een gemengd huwelijk is de sociale en kulturele basis die men gemeen heeft veel kleiner. De liefde ontwikkelt zich in een minder beschermd milieu en blijft in een bepaald opzicht het karakter van een uitdaging behouden. Het zijn niet zozeer nieuwe problemen die zich voordoen, maar het zijn eerder de oude problemen die voortdurend opnieuw de kop opsteken.

En wat dat betreft accentueert de emigratie verbonden aan het huwelijk dit nog meer. De natuurlijke contrasten komen scherper naar voren door de geographische afstand. Altijd is een van de beide echtgenoten verwijderd van de plaats van herkomst en de eigen familie is ver weg. En men moet niet vergeten dat de man die een vrouw uit het buitenland meebrengt meer blootgesteld is aan kleine plagerijtjes vanaf de kant van zijn eigen omgeving.

Tenslotte dient men niet uit het oog te verliezen dat de huwelijksband zelf emigreert. De familie die bijvoorbeeld zich heeft gevormd in Duitsland is niet meer dezelfde familie in Perzië. Zij is steeds een geheel dat niet losgemaakt kan worden van de omgeving waarin zij leeft.

2. Met betrekking tot de verhuizing die dit soort gemengde huwelijken met zich meebrengt gaat het hier om een verhuizing die het gevolg is van een feit en niet om een verhuizing die om zichzelf gewild wordt. Vele vrouwen zeggen: als het mogelijk is blijf ik hier. De overplaatsing wordt geaccepteerd als een noodzakelijk kwaad, is ook niet de oplossing van een konflikt, maar kan wel de oorzaak zijn van nieuwe konflikten.

De integratie in het ontvangende land moet plaats vinden op een hoger niveau, maar dat wil wel zeggen de emigratie aanpakken in het moeilijkste aspekt: nl. de abrupte kulturele verandering, het gemis van de vertrouwde sociale omgeving, het feit dat de begrippen omtrent traditionele waarden en eigen ervaringen in het verleden hun betrekkelijkheid laten zien en het feit dat mede daardoor het oude waardesysteem op de helling komt te staan.

De ontmoeting met de nieuwe omgeving voltrekt zich als het ware zonder enige overgang. De vrouw maakt direkt en heel natuurlijk deel uit van de familie van de man. Het is haar onmogelijk om de aanpassing geleidelijk te voltrekken daar zij noch op landgenoten kan terugvallen noch zich enigermate op afstand kan houden. De konfrontatie met haar nieuwe omgeving zet zich door tot in het hart van het huwelijksleven. Alles wat maar enigszins de problemen van het emigreren kan verzachten wordt weggenomen door het feit dat het hier gaat over een gemengd huwelijk. De moeilijkheden die vastzitten zowel aan het gemengde huwelijk als aan de emigratie versterken elkaar. Zij verkleinen de gemeenschappelijke basis en vergroten de kwetsbaarheid m.b.t. de natuurlijke spanningen die in ieder huwelijk voorkomen. Het is goed zich rekenschap te geven van deze verwickelingen om te vermijden té snel en zonder onderscheid de schuld te geven ofwel aan de migratie ofwel aan het gemengde huwelijk, een schuld die in dit geval in een geheel andere richting gezocht dient te worden.

III

Bij een huwelijk met een moslim heeft er een ontmoeting plaats tussen twee kulturen en levensvormen die zich op een verschillend niveau van ontwikkeling bevinden, en die zelf weer terug te voeren zijn op twee verschillende wereldbeschouwingen. Met nadruk stellen wij dat wij dit niet bedoelen als kritiek. De moslims leven in een wereld met een hoge en oude kultuur en zij kijken vaak terecht neer op het Westen.

Als wij hier toch spreken van verschillend niveau van ontwikkeling dan verstaan wij hieronder een bepaalde vooruitgang die samenhangt met onze beschaving en een zekere vrijheid van levensstijl, zoals die zich b.v. konkretiseert in de situatie van de vrouw in de westerse samenleving.

a) De kulturele en sociale verschillen wortelen in het sociale leven en zijn niet echt van godsdienstige oorsprong.

Een van de karakteristieken die het verschil in levensvormen het meest bepaalt is het verbreedde begrip van de familie. Het kunnen verwerken van teleurstellingen en het overwinnen van de moeilijkheden die het leven meebrengt is een levensnoodzakelijkheid en een onontbeerlijke voorwaarde. De familie beschermt naar binnen en naar buiten.

Wij weten dat in moslimlanden, in het bijzonder in Egypte, pogingen worden ondernomen in de richting van een voortgaande emancipatie. Dit streven hangt niet alleen maar samen met een ideologische behoefte. Het komt eerder voort uit de hedendaagse ontwikkeling van de samenleving, en heel bijzonder uit de werkverdeling. In de westerse wereld biedt de samenleving mogelijkheden aan het individu om zich onafhankelijk op te stellen. Hierdoor worden de banden met de familie in brede zin losser. Dit verklaart ook het gedrag van moslims tijdens hun verblijf in Europa. Zij vinden hier arbeidskontrakten, risico-verzekering en alle vrijheden van de Europese samenleving. De rol die de familie hier speelt heeft de neiging op de achtergrond te geraken. Maar deze komt weer in al zijn belangrijkheid naar voren zo gauw als hij terugkeert in zijn geboorteland, gedikteerd door een soort noodzakelijkheid.

De grote familie geeft ook aan de Europese vrouw haar bescherming en de ruimte die zij nodig heeft. Zonder de familie van haar man zou zij verloren zijn in dit verre land, of je het nu vanuit juridisch of materieel oogpunt beziet of gewoon vanuit het oogpunt van de relaties tussen mensen. In dit laatste geval nog sterker daar haar eigen familie zo ver weg is en haar zelfs in het geheel niet kan helpen.

Een vrouw die huwt met de bedoeling om te gaan leven in een moslimland, moet dit weten. Zonder familie is zij verloren. Zij moet hiervoor steunen op de familie van haar man. De moeilijkheden, die voortkomen uit dit contact en uit het leven binnen die familie, zijn in een bepaald opzicht de tol die zij moet betalen.

Als men rekening houdt met deze overwegingen dan worden tal van houdingen begrijpelijk. De relatie tussen de echtgenoten is minder belangrijk dan het opgenomen worden van de vrouw in de familie die haar de bescherming geeft die haar toekomt.

Wanneer er zich een konflikt voordet, dan zal de man eventueel eerder partij kiezen voor zijn familie dan voor zijn vrouw.

De moslim is aardig en weet ook wel wat liefhebben betekent, misschien beter dan de European. Hij bewaart echter tegelijkertijd een zekere afstand en een zeker wantrouwen. De ontmoeting der seksen heeft plaats op een oorspronkelijk niveau. Zoals reeds gezegd is er geen sprake van een partner-relatie zoals wij die kennen, maar van een liefde die in de veilige boezem van de familie blijft.

Het is dan ook te begrijpen dat de invloed van de familie in brede zin zich ook laat gelden in de meest intieme omgang. De overheersende rol die de familie speelt maakt een zekere neiging tot polygamie, tot verstoting en tot de grotere vrijheid waarover de man beschikt op z'n minst begrijpelijk. Een familie in brede zin wordt hierdoor veel minder aangetast dan een familie van het "partner"-type. De economische zorg voor de familie berust bij de man terwijl de vrouw zich bezig houdt met de interne orde en het leven van de familie, hetgeen niet louter verstaan moet worden als "bewaarster der haardstede". De handel en het publieke leven blijven gesloten voor de vrouw. Een europese vrouw, die hier niet op voorbereid is zou dit kunnen uitleggen als een terzijde geschoven worden. Dat is echter geenszins de oorspronkelijke bedoeling.

b) De Islam presenteert zich aan ons als een duidelijk omlinjnde godsdienst met een missionaire strekking. Het sociale systeem dat doordrenkt is van deze godsdienst, wordt in stand gehouden door structuren en door strenge wetten en verplichtingen.

Een ieder die met deze wereld in contact komt wordt verplicht tot een duidelijke innerlijke standpunt bepaling en iedere naiëve of verzoening zoekende oplossing is bij voorbaat uitgesloten.

De godsdienst en het gewone sociale leven van alle dag zijn in de Islam zeer nauw met elkaar verweven. Het natuurlijke heeft volgens de Koran geen onafhankelijk bestaan en heeft derhalve ook geen eigen gevolgen. Alles wat er gebeurt ligt in de handen van Allah, die welwillend is voor iedereen. Morele en ethische waarden vinden hun basis niet in de mens maar in de verzen van de Koran. De Koran is de openbaring en de Koran maakt de wet uit. Wie zich houdt aan de Koran gedraagt zich zoals het hoort. Dat is alles wat van hem wordt gevraagd.

Dit samenhangen van godsdienst en samenleving heeft onmiddellijke consequenties voor de vrouw die in het westen is opgevoed. Het verschil van godsdienst - hoe de vrouw zich ook tot de godsdienst verhoudt - versterkt het verschil in tradities en verscherpt de afwijkingen.

De gemeenschappelijke basis versmalt en de bezorgdheid en de vooroordelen krijgen meer voedsel. Hoe reageert de europese vrouw, die hierop moet antwoorden met als achtergrond haar europese al of niet christelijke opvoeding? Presenteert ze zich als europese of als christen? Heeft de konfrontatie plaats op het plan van de gemeenschap of op godsdienstig plan? Vanuit de Islam gezien zijn deze twee aspecten niet van elkaar te scheiden. In welke mate veroorlooft haar begrip van het christendom haar een aanpassing aan die andere wereld?

Waar liggen de grenzen die het geloof haar stelt? De vrouw staat voor het feit dat ze dit niet als een theoretisch begrip maar als een onmiddellijke beleving moet verwerken. En inderdaad, als christen zal zij bijvoorbeeld worden uitgesloten van ieder recht op erfenis en zal zij beperkt worden in haar recht om de kinderen op te voeden. De volmaaktheid van de familie in brede zin hangt af van het feit of de cirkel ook op godsdienstig vlak sluitend is. En dat is precies het terrein waar de vrouw waarschijnlijk aan de kant staat.

Wij leven in een geseclariseerde wereld en hebben geleerd om godsdienst en maatschappij van elkaar los te maken. Bij de moslims is er geen sprake van een vergelijkbare houding. De Islam houdt in onze eeuw de derde wereld bij elkaar en is een bron voor hervorming en zelfs voor het bewustworden van volken. Een proces van secularisatie wordt in ieder geval op het ogenblik afgeremd door een zonder twijfel noodzakelijk nationalisme. Maar hoe nauwer de banden met de Islam zijn, hoe groter de moeilijkheden zullen zijn die de Europese vrouw zal ontmoeten. In dit opzicht moet gezegd worden dat de sterkste banden worden aangetroffen in de families van de grote zaken- en handelslieden. Ook daar weer is de reden: de familie in brede zin, die zich in die kringen handhaaft in haar oorspronkelijke functie.

Maar zelfs als een Europese vrouw zich maar matig religieus gebonden weet aan het christendom, kan zij zich toch niet onttrekken aan de religieuze atmosfeer van haar nieuwe omgeving. Zij kan niet onverschillig blijven, want zij bevindt zich tegenover een gesloten systeem waarin vóór alles het zendingsbewustzijn en de zendingsijver van de Islam geworteld zijn. Wie de Islam ontkent tast in een bepaald opzicht de gevestigde orde aan. Hoe tolerant de houding ook is t.o.v. de vrouw - en verdraagzaamheid is een deugd die de Koran eist - de barrières die genomen moeten worden zijn er niet minder om. Als de vrouw christen blijft en haar godsdienst blijft belijden dan mag dit niet de minste schijn vertonen van proselitisme, want dat kan worden gezien als een provocerende houding, speciaal wanneer zij de kinderen wil laten dopen en de eerste communie wil laten doen. Wanneer zij christen wil blijven dan is dat een recht dat men haar gunt binnen de grenzen van haar eigen bestaan, maar dat mag zich in geen enkel opzicht uitbreiden naar anderen of dezen in gevaar brengen. Wanneer zij dit toch doet dan plaatst ze zichzelf, haar familie en haar man buiten de samenleving. En dat heeft dan weer pijnlijke konsequenties voor de kinderen. Wanneer dezen nl. niet als moslim worden opgevoed dan blijven zij randfiguren in de samenleving.

c) Zolang als het gemengde huwelijk bestaat zal het zich dienen te ontwikkelen binnen deze context en zal de grootste zorg erin bestaan om het evenwicht te vinden tussen nabijheid en afstand, tussen aanpassing en zelfbevestiging. De teleurstellingen en de moeilijkheden zijn niet altijd het gevolg van een gebrek aan inzet, ze zijn vaak te wijten aan de omstandigheden.

De belangrijkste vraag voor een vrouw, die zich verbindt tot een huwelijk in een moslimland, is de vraag of zij in staat is tot deze aanpassing. In ieder geval moet dit aanpassingsvermogen gepaard gaan met een redelijke vorm van vasthoudendheid om te vermijden dat de persoonlijkheid geheel en al verdwijnt. Het betreft een zeer persoonlijk waardenbesef dat niemand in haar plaats kan hanteren en dat ongetwijfeld verschilt van geval tot geval.

Het lot van zo'n huwelijk hangt af van het wederzijdse aanpassingsvermogen. Maar het instandhouden van de persoonlijkheid vereist zowel vasthoudendheid als het zichzelf blijven.

Het huwelijk van een vrouw die niet in staat is om zichzelf te blijven in de meest wezenlijke dingen van haar persoonlijke leven komt zeker in gevaar. Het is zeer moeilijk om de kansen later terug te krijgen wanneer men ze voorbij laat gaan. Een vrouw moet blijven wie zij is. Ze moet liever het risico durven lopen dat haar gedrag op een andere, zelfs enigszins ruwere manier wordt uitgelegd. Want als zij accepteert dat zij zich omwille van de lieve vrede maar moet schikken dan veronachtzaamt zij haar persoonlijke inbreng in een belangrijk aspekt van het huwelijk.

Van de andere kant moet men bedenken dat van zijn kant de man, die met een buitenlandse vrouw terugkeert in zijn land in een moeilijke situatie verkeert. Ook hij moet zijn eigen wereld bevestigen en een vrouw mag nimmer een bedreiging vormen voor de wereld van haar man noch minachting hiervoor tonen. Zelfs als deze wereld haar vreemd voorkomt dan nog blijft haar man gebonden aan zijn cultuur. De verbintenissen die stuk lopen geven steeds aanleiding tot dezelfde verwijten: zij was niet bereid om de taal te leren, zij heeft door haar misplaatst gevoel van superioriteit onze familie en land veracht, zij heeft zich niet gehouden aan de gewoontes van ons land.

Dit laat zich vooral toetsen wanneer zij aankomen in het land van de man en de invloed van de omgeving zich laat gelden. De man kan zich niet aan die omgeving onttrekken. En het is dan geen zwakte of niet-loyaal gedrag wanneer vroegere beloftes niet langer integraal kunnen worden nagekomen. De Europese blijft in bepaalde opzichten altijd een vreemde in de familie en in de maatschappij. Zij leeft in een vreemd land en zal nimmer een moslimvrouw zijn. Dit kan heel hard zijn voor haar. Maar zij zal nooit de fout mogen maken om haar heimwee te projekteren op het land waar zij nu leeft en om haar omgeving er de schuld van te geven. Van iemand die anders is wordt nu eenmaal méér geëist. De anderen kunnen er niets aan doen dat zij zijn zoals zij zijn. Men moet zich bewust worden van de bronnen waaruit de conflicten voortkomen, dat zal helpen om ze niet te dramatiseren.

Desillusies kunnen de prijs zijn voor een dergelijk huwelijk, maar het kan ook verrijkt worden met een schoonheid en diepte die andere huwelijken nooit bereiken. Maar men mag ook van de liefde niet het onmogelijke eisen. De liefde heeft net zo goed de ruimte nodig om zich te ontwikkelen. Wanneer de last te zwaar wordt kan de liefde haar niet langer dragen en kwijnt zij weg. Vanuit deze hoek gezien blijkt het nodig in alle objectiviteit een minimum aan voorwaarden te stellen, noodzakelijke voorwaarden om het huwelijk en de liefde die het moet dragen niet nodeloos in gevaar te brengen. Dit kan slechts d.m.v. een levensstijl, geïnspireerd op de Europese gewoontes. In het voorkomende geval zou men b.v. de moet brengen om te emigreren naar een ander land. Wij denken ook aan een huisvesting gescheiden van de rest van de familie, op een economische en sociale basis, aan regelmatige reizen naar Europa en aan een leefwijze die openstaat voor de Europese beschaving.

De langdurige ervaringen met het geven van oriëntatie aan migranten hebben ons geleerd dat er niet zo iets is als een blinde bestemming die aan de gebeurtenissen richting geeft, evenmin als dat er geen oplossingen zouden bestaan voor zich voordoende problemen. Het is mogelijk om zich op tal van zaken voor te bereiden en vanuit een bepaalde optiek er goed doorheen te komen. Dat is trouwens de werkelijke bedoeling van de oriëntatie die aan migranten gegeven wordt.

De Raadsman stelt zich een drievoudige taak:

a) Inzicht geven.

Veel gevaren vinden hun oorsprong ofwel in onwetendheid ofwel in zorgeloosheid. Volledige informatie en een uitleg, die voldoende diep ingaat op alle aspecten die aan deze verhoudingen vastzitten, is dan ook hard

nodig.

Om een goed besluit te nemen moeten beide partners weten wat ze doen, en ze moeten bij zichzelf nagaan of zij in staat zijn om deze weg in te slaan. Juiste informatie maakt het makkelijker om een besluit te nemen. Want om te besluiten moet men zicht hebben op verschillende alternatieven. Het wijd verbreid gemis aan oriëntatie dat men in onze maatschappij konstateert maken deze overwegingen nog belangrijker. Met dit gebrek aan oriëntatie be-doel ik het gebrek aan hulp, aan richtlijnen, aan modellen die een indivi-du kunnen helpen om in een ander milieu te leven. Wie beslissingen moet ne-men, die de grenzen van zijn verbeelding en ervaring overstijgen, heeft be-hoeftte aan raad.

In formatie maakt het mogelijk om een krities oordeel over zichzelf te vormen. Men moet nl. weten of men deze weg op kan gaan, of men in staat is tot aanpassing zonder zelf in de knoei te raken, of er enerzijds voldoende verdraagzaamheid en offerbereidheid is en anderzijds voldoende vastbera-denheid en innerlijke zekerheid en of deze twee kanten elkaar in evenwicht houden.

Maar er zijn ook nog konkrete vragen, zoals de vraag of men de taal vol-doende meester is, of men het klimaat van dat land kan verdragen, of men in staat is enkele materiële voorwaarden te scheppen die een zekere onaf-hankelijkheid garanderen, zoals de huisvesting, de werkring van de man, een zekere levensstijl, reizen naar Europa.

De informatie dient gegeven te worden aan beide partners en wel om twee redenen. Eerstens omdat het gemengde huwelijk verbonden is met de migra-tie. Daarom moeten de problemen die zich kunnen voordoen met beide part-ners worden doorgesproken. Want alles wat betrekking heeft op de vrouw heeft ook betrekking op de man. Van de andere kant roept een eenzijdige informatie gegeven aan de vrouw wantrouwen op bij de man en dat kan het gemengde huwelijk al bij de start belasten met vooroordelen. De man kan zijn vrouw er dan altijd van verdenken dat zij het slachtoffer is van een soort intrige en dat zij over hem en over zijn land valse en absurde voorlichting heeft gekregen.

b) Begrip tonen.

Een ander gevaar schuilt in de spanningen en soms ernstige ruzies, die ont-staan in de familie van het meisje in verband met haar voornemen om op de-zze manier te trouwen. Dit geeft dan weer aanleiding tot reacties van ver-harding van standpunten en van een zekere uitdaging die het weer erg moei-lijk maken om een zuivere beslissing te nemen. De rol van de raadsman be-staat hierin in het scheppen van wederzijds vertrouwen dat nodig is voor een objektieve benadering.

Men vergeet vaak dat dit probleem bij beide partners speelt en dat het pro-bleem verschillend kan liggen voor ieder van hen.

De toekomstige echtgenote wordt overladen met verwijten en soms zelfs met dreigementen. Zij moet zich dan innerlijk wapenen tegen wat men tegen haar zegt. Hierdoor verschuilt zij zich achter een muur die belemmerend werkt als het gaat om weloverwogen te oordelen. De raadsman dient vóór alles deze vrouw en haar voornemen ernstig te nemen, wil zij de innerlijke vei-ligheid vinden om zicht te krijgen op de situatie waarin zij zich bevindt. Vluchten naar het land van haar echtgenoot is geen oplossing voor deze problemen.

De buitenlandse echtgenoot bevindt zich in een soortgelijke situatie. Ook voor hem brengt het huwelijk met een buitenlandse problemen met zich mee. Hij ondergaat ook sociale druk. Hij moet zijn voornemen rechtvaardigen en verdedigen bij zijn familie. Een negatieve reactie van de kant van de toe-komstige schoonouders, die hij slechts kan uitleggen als een niet accep-teren van zijn eigen persoon, riskeert een ondermijnen van vertrouwen. Misschien is de man zich er niet geheel van bewust dat hij anders reageert en zich anders gedraagt in het buitenland dan zoals hij het thuis zou doen.

Hij bevindt zich in het buitenland altijd in een toestand van menselijke verlatenheid, die men meestal kan terugvoeren tot heimwee. En in die toestand ontmoet hij een vrouw. Zij helpt hem een beetje om zijn weg te vinden in het voor hem vreemde land en zij vervangt enigszins zijn afwezige vaderland. Dit zijn allemaal waardevolle elementen die misschien later ter sprake moeten komen.

Hij zoekt in de wereld van zijn vrouw de veiligheid waaraan hij behoefte heeft. Dit aspect vereist veel takt wanneer men de vrouw probeert te waarschuwen. Want dit op - zijn - hoede - zijn kan zeer kwetsend en zeer hard aankomen bij de man. Tal van huwelijken die verkeerd aflopen zouden hier wel eens hun eerste deuk gekregen kunnen hebben.

De ouders kunnen niet geheel ter zijde blijven wanneer men de kandidaten raad wil geven. Natuurlijk richt zich de oriëntatie op de allereerste plaats op de partners die willen trouwen. Maar men moet rekening houden met de bezorgdheid van de ouders.

Een meisje dat in goede verstandhouding met haar ouders het ouderlijk huis verlaat bespaart zich grote moeilijkheden die op haar huwelijk zouden kunnen drukken.

c) Richting geven.

Onzekerheid, wantrouwen en gebrek aan persoonlijk initiatief zijn vaak het resultaat van een gebrekkige oriëntatie met betrekking tot juridische voorwaarden, levenswijze en het omgaan met de dingen van alledag. Een nauwgezette voorbereiding kan bijdragen tot het vermijden van bittere teleurstellingen later.

Ze kan helpen om steeds het hart van het probleem in het vizier te houden en om de moeilijkheden die zich voordoen zonder angst tegemoet te treden.

Kennis is niet alleen macht, zij geeft ook zekerheid. Het geeft de mogelijkheid om te onderscheiden wat juist en wat verkeerd is. Wie iedere oriëntatie mist, kan zich gemakkelijk vergissen in de weg. Oriëntatie biedt ook ontplooiingskansen. Zij helpt om beter de eigen mogelijkheden en grenzen af te tasten, terwijl gebrek aan oriëntatie mensen bang maakt en aanleiding geeft om zich verdedigend op te stellen. Zij versterkt tenslotte het gevoel van eigenwaarde. Men weet zich serieus genomen, men weet waaraan men zich te houden heeft.

Maar de oriëntatie over levensomstandigheden en gewoontes moet ook worden aangevuld door een bezoek en een oriëntatie ter plaatse, hetgeen in ieder geval moet worden aangeraden, of als dit niet kan moet man zich op andere manieren laten informeren hierover, maar dat moet nooit gebeuren buiten medeweten van de partner.

Waarin bestaat deze oriëntatie ?

Het betreft informatie over de dagelijkse gebruikelijke gang van zaken. Maar ook over juridische garanties, zoals clausules van een huwelijkskontraakt die bijvoorbeeld kwesties regelen zoals gescheiden wonen, beletselen voor de man voor het sluiten van een tweede huwelijk, toestemming tot een bezoek aan Europa, scheiding, bruidsschat e.d.

Maar het betreft ook informatie aan de man over de wereld van zijn vrouw. Hij moet weten dat een Europese vrouw nooit een vrouw van zijn land wordt, dat zij behoefte heeft aan een zekere onafhankelijkheid, die hij misschien niet begrijpt maar die beantwoordt aan een menselijke behoefte en dus geen kwade bedoelingen verraadt.

Hij moet weten dat zijn vrouw problemen zal tegenkomen in zijn land en dat zij misschien gediscrimineerd wordt. Hij moet weten dat zijn vrouw misschien zal reageren op die wereld die hem dan ook anders voorkomt dan hij had verwacht.

Wat vanzelfsprekend is voor de man, kan pijnlijk en vernederend zijn voor de vrouw. Wie de wereld van de ander kent zal hem er niet mee krenken, maar veeleer de ander helpen om deze door zijn inbreng rijker en mooier te maken.

Het kan een verschrikkelijke ervaring zijn te ontdekken dat een van beide partners onherstelbaar gekwetst is. Dat kan voor de man de ervaring zijn dat zijn vrouw, die hij trots uit Europa meebrengt naar huis, zich stoot aan een afkerige houding en dat zij reageert op een manier die hem in een moeilijke positie brengt, terwijl hijzelf misschien het voorwerp van aller belangstelling is waardoor hij deels zijn onpartijdigheid verliest.

Zijn vrouw kan van haar kant diep gekwetst worden wanneer zij plotseling gekonfronteerd wordt met ongebruikelijke seksuele gewoontes waarop zij niet voorbereid was. De verwonding kan zelfs zo diep zijn dat zij het huwelijk voorgoed verknoeit.

De meeste huwelijken, dus ook de gemengde huwelijken waarover het hier gaat, lopen stuk op de kleine dingen van iedere dag. Geen enkele partner, ook niet in een huwelijk tussen Europeanen, kan beantwoorden aan alles wat men van hem of haar verwacht bij de aanvang. En als er dan teleurstellingen zijn dan schrijft men dat op rekening van iets anders: opvoeding, godsdienst, schoonouders of die "lelijke" buitenlanders. Vooroordelen en vrees zijn kijkers die de werkelijkheid vervormen. Het is precies op dit punt dat de oriëntatie haar taak heeft om in de mate dat het mogelijk is eenieder te helpen om de onbekende wereld die hij of zij vindt in zijn of haar partner beter te leren kennen. Het zou jammer zijn als een huwelijk zou stuklopen op klippen die men had kunnen vermijden.

+++++

Al deze overwegingen zijn bedoeld om begrip te kweken en om de voorwaarden te scheppen die het mogelijk moeten maken om in die complexe wereld van het gemengde huwelijk helder te blijven zien of als dit niet mogelijk is, minstens de redenen aan het licht te brengen, die pleiten tegen dergelijke huwelijken, zonder onherstelbare schade aan te richten, want het kan best zijn dat een niet onderkende vrees de reden is waarom men zich zo gescheiden weet.

Als christenen tenslotte, dienen wij ons ervan bewust te worden dat, wanneer twee mensen op het punt staan hun eigen wereld te scheppen, het niet onze taak is om de hoop de grond in te boren en dat alle voorzichtigheid geboden is om vanwege pastorale motieven een dergelijk huwelijk af te raden. Vanaf het Oude Testament tot en met de laatste boeken van het Nieuwe Testament spreekt de Heilige Schrift over vertrekken, over vreemde landen, over verhuizen, over conflicten in de vreemde. Migratie en dus ook het gemengde huwelijk in een vreemd land, zijn niet bij voorbaat slechte zaken. Zij maken op een mysterieuze wijze deel uit van de geheime gangen der heilsgeschiedenis. Ook Abraham is geëmigreerd tegen alle gezond verstand in. Hij heeft eronder geleden. Maar hij is daardoor ook boven zichzelf uitgegroeid en is zelfs de vader geworden van alle gelovigen.

Zoals een Tunesisch spreekwoord zegt, dat zowel voor christenen als voor moslims geldt, Gods barmhartigheid is groter dan Zijn Rijk.

+++++

